

УДК 330.322.01

Будяєв М.О.*аспірант кафедри економіки підприємств
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто основні засади побудови системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, а також наведено типову модель даної системи для промислових підприємств. Розглянуто зв'язок інвестиційної стратегії підприємства і даної системи з детальним описом її завдань та результатів.

Ключові слова: модель системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, інвестиційна привабливість, модель, інвестиційна стратегія, завдання системи забезпечення інвестиційної привабливості.

Будяев М.О. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрены основные принципы формирования системы обеспечения инвестиционной привлекательности промышленных предприятий, а также приведен пример модели такой системы. Изучена взаимосвязь инвестиционной стратегии и данной системы, у которой детально описаны задания и их результаты.

Ключевые слова: модель, система обеспечения инвестиционной привлекательности промышленных предприятий, инвестиционная стратегия, задания системы обеспечения инвестиционной привлекательности.

Budiaiev M.O. MAIN FORMATION FEATURES OF A MAINTENANCE INVESTMENT APPEAL SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article reviews basic principles of a system of investment attractiveness of an industrial enterprises creation and an example of a model of such a system. Additionally in the article main connection elements between investment strategy and investment appeal system of enterprise were analyzed.

Keywords: model, a model of investment attractiveness of enterprises, investment strategy, aims of a maintenance investment appeal system.

Постановка проблеми. Сучасний стан фінансових ринків світу вказує на критичну необхідність побудови, розвитку та оновлення систем забезпечення інвестиційної привабливості підприємств для ефективного пошуку, залучення інвестицій, вибору необхідної моделі фінансування. Проте кожне підприємство повинно самостійно розробляти індивідуальну модель з урахуванням власного внутрішнього та зовнішнього середовища, життєвого циклу. Основним завданням такої системи є розробка процедур для підвищення рівня інвестиційної привабливості, для покращання позицій підприємства на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційної привабливості підприємств досліджували багато вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, а саме: І.О. Бланк, Ф.В. Бандурін, С.А. Буткевич, Ф.П. Гайдучкий, Л.О. Мамуль, Т.А. Чернявська, Д.А. Епштайн, С. Естрин, К.Е. Мейер, Л. Боумон, О. Кліфф та ін. [1]. Багато уваги приділяється вивченню інвестицій та інвестиційної привабливості, проте у фахових працях недостатньо розкрито взаємозв'язок категорії та поняття, а також основи побудови системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства.

Мета статті полягає у дослідженні процесу побудови системи забезпечення інвестиційної привабливості промислових підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки категорія інвестицій усе більше набуває рис товару, підпадає під вплив законів попиту та пропозиції. Водночас пропозиція вільних фінансових ресурсів із кожним роком зменшується. Будь-яке підприємство в таких умовах повинно змагатися не тільки за покупців продукції, підвищуючи власну конкурентоспроможність, а й інвестиційну привабливість для покращання можливості залучення додаткових коштів для розвитку, тому підприємства на

основі загальної стратегії розробляють інвестиційну стратегію, яка пов'язана з пошуком та оцінкою альтернативних варіантів інвестиційних рішень, які найбільше відповідають меті підприємства та перспективам його розвитку [5]. Існує два види інвестиційної стратегії: активна та пасивна. Активна інвестиційна стратегія забезпечує зростання прибутковості до середньогалузевого рівня вкладень і передбачає відбір і реалізацію різних інноваційних проєктів. За такої стратегії інвестор оцінює альтернативні інвестиційні проєкти, проводить їх техніко-економічне обґрунтування, селекціонує їх, відбирає найбільш перспективні та формує відповідний інвестиційний портфель. Пасивна інвестиційна стратегія передбачає підтримку незмінного рівня розвитку підприємства.

Реалізуючи цю стратегію, інвестор прагне зберегти вже досягнутий ним рівень показників своєї господарської діяльності за рахунок інвестицій. Проте такий метод не надає стратегічних переваг у довгостроковому періоді, тим самим знижуючи інвестиційну привабливість [3]. Процес розробки інвестиційної стратегії включає такі етапи:

1. визначення загального періоду формування інвестиційної стратегії;
2. аналіз поточного стану зовнішнього середовища підприємства;
3. формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
4. розробка найбільш ефективних шляхів реалізації стратегічних цілей;
5. конкретизація інвестиційної стратегії за періодами її впровадження;
6. розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення процесу реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
7. оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії [2].

Під стратегією розуміють план, реалізація якого покладається на систему забезпечення привабливості підприємства. Велика кількість вітчизняних підприємств більшості галузей економіки знаходяться у скрутному становищі, що свідчить про неефективний, незбалансований розвиток підприємств і вимагає пошуку можливих шляхів подолання кризового стану та створення умов для досягнення збалансованого розвитку. Особливої актуальності в цій ситуації набуває питання моделювання ефективної системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства, яка визначається як чітка, ієрархічна сукупність елементів та взаємозв'язків між ними, основна мета якої – визначити поточний стан інвестиційної привабливості, порівняти власний рівень із конкурентами та розробити основні напрями розвитку компанії.

Під забезпеченням інвестиційної привабливості підприємства також розуміють зниження ризиків, що впливають на оцінку інвестором стану та перспектив розвитку об'єкта інвестування.

Основними стратегічними цілями в галузі управління інвестиційною привабливістю підприємств є:

- нарощування обсягів доступного капіталу для розвитку;
- підтримка прийнятного рівня ринкової вартості корпоративних прав підприємства;
- збереження прийнятного рівня основних показників фінансової діяльності;
- вибір метода інвестування (M&A, краудфандинг, кредитні ресурси).

Аналізуючи історії успіхів зарубіжних і вітчизняних компаній, можна відзначити, що вони досягли успіху не лише за допомогою фінансового підґрунтя, а за рахунок оптимізації складу та обсягів ресурсів, адже, як відомо, сукупність ресурсів дає змогу підприємству створювати певну ресурсну базу для формування його ресурсного забезпечення діяльності та розвитку. Основними завданнями, які ставляться перед системою забезпечення інвестиційною привабливістю підприємств, є:

- інформаційне забезпечення;
- розробка методичних рекомендацій для оцінки та порівняння ІПП;
- моніторинг ринку інвестицій, пошук можливостей для фінансування;
- аналіз тенденцій розвитку підприємств – лідерів сегменту;
- розробка основних шляхів підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства;
- добір та оцінка альтернативних інвестиційних проектів.

Інформаційне забезпечення передбачає постійний збір необхідної інформації про стан основних засобів, їх зношення та ремонт; кількість оборотних коштів, співвідношення власних та кредитних коштів; витрат на збут та просування продукції; динаміку чистого прибутку, рівнів продажу та інші показники. Загалом, у результаті підприємство повинно отримати повну інформаційну базу стану внутрішнього середовища діяльності підприємства, яке в подальшому повинно допомогти оцінити його інвестиційну привабливість, виявити сильні та слабкі сторони компанії.

У науковій літературі та практичних напрацюваннях існує велика кількість підходів до оцінки інвестиційної привабливості та порівняння підприємств між собою, тому критично важливим завданням стає вибір, апробація та пристосування класичних методик до визначення напрямку діяльності та потреб конкретних підприємств, макроекономічної ситуації держави.

Наступним завданням є постійний моніторинг пропозиції вільних фінансових коштів, що передбачає аналіз досвіду успішних інвестиційних проектів, а головне – дослідження та підбір методів залучення фінансів, звертаючи увагу на сучасні підходи, такі як краудфандинг (більше застосовується для стартапів, проте є приклади успішного використання стабільними компаніями для оновлення лінійки продукції), бізнес-ангели та ін. Такий вибір буде впливати на всі процеси підприємства, від інформаційних зав'язків з інвесторами до процесів виробництва.

Аналіз сучасних тенденцій промислових повинен визначити основні напрями розвитку промислових підприємств. Дотримання та імплементація світових тенденцій на власному підприємстві підвищить інвестиційну привабливість на міжнародній арені та внутрішньому ринку.

Методи підвищення інвестиційної привабливості розкрито в основі теоретичного обґрунтування проблеми формування достатньої конкурентоспроможності підприємства на інвестиційному ринку й, безперечно, пов'язані з загальними факторами інвестиційної привабливості, які укрупнено можна розподілити на: фінансово-економічні; соціальні; інформаційні.

Найсуттєвіший вплив на формування рівня інвестиційної привабливості підприємства має перша група, до якої відносяться: підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві; зростання якості управління кредиторською й дебіторською заборгованостями; ріст ефективності використання оборотних коштів; удосконалення управління прибутком підприємства; запровадження маркетингових заходів та управління якістю; підвищення ефективності управління ціноутворенням на продукцію підприємства; зростання ефективності діяльності підприємства за рахунок упровадження екологічно безпечного обладнання; налагодження та якості діяльності внутрішнього аудиту.

Найбільш важливими організаційно-економічними факторами підвищення інвестиційної привабливості підприємств є фінансове оздоровлення; визначення ефективності капіталовкладень; своєчасна і правильна оцінка фінансового стану підприємства; раціональне використання робочого часу та трудового потенціалу підприємства; залучення іноземного досвіду під час оцінки та підвищення інвестиційної привабливості; використання механізмів корпоративного менеджменту [4].

Останнім основним завданням системи є добір та оцінка альтернативних інвестиційних проектів, які повинні не тільки бути фінансово успішними, але й підвищувати загальну інвестиційну привабливість компанії, тому в даному завданні враховуються результати всіх попередніх, а також інформація про зовнішнє середовище.

Після детального розгляду основних завдань системи стає зрозуміло її інтегруючий характер, що дає змогу успішно поєднувати результати роботи різних відділів і надавати власні рекомендації керівництву. Позитивна динаміка індикаторів інвестиційної привабливості підприємства свідчить про високу ефективність побудованої системи та дій управлінців у напрямку нарощування потенціалу інвестиційної діяльності.

На рис. 1 наведено розроблену відповідно до вищенаведених завдань та характеристик систему забезпечення інвестиційною діяльністю підприємства.

Виходячи із кількісних та якісних характеристик входів системи, керівництво підприємства формулює

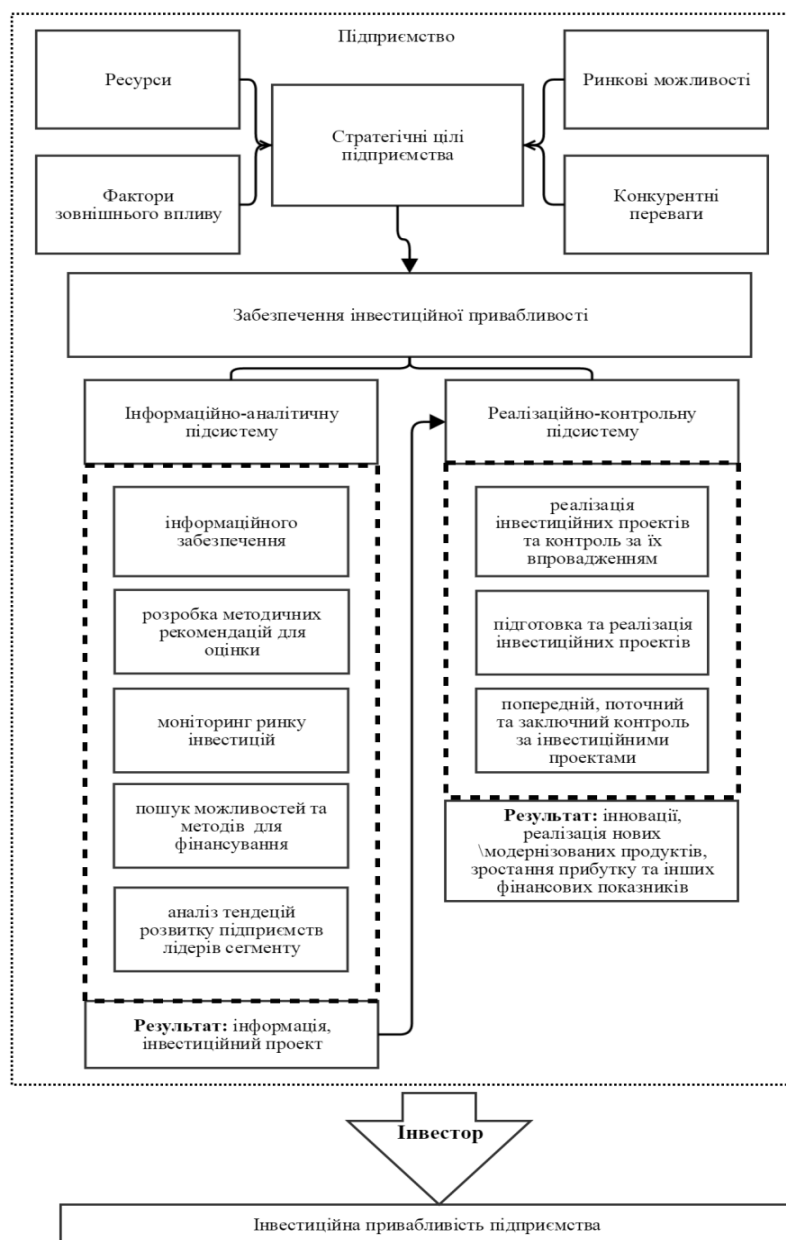

Рис. 1. Модель системи забезпечення інвестиційної привабливості

стратегічні цілі, які, своєю чергою, виступають основою для планування всіх процесів компанії і забезпечення інвестиційної привабливості. Система забезпечення складається з двох основних підсистем – інформаційно-аналітичної та реалізаційно-контрольної.

Як бачимо, перший блок виконує більшість завдань зі збору та обробки інформації, а також на нього покладені обов'язки з налагодження стабільних зв'язків з іншими відділами та структурами. Особливу увагу необхідно приділити двом аспектам: взаємозв'язку двох підсистем забезпечення ІПП і двосторонньому зв'язку між об'єктом і суб'єктом інвестування, результатом якого й є інвестиційна привабливість.

Зазначені блоки забезпечують отримання таких результатів, що дають змогу підвищувати інвести-

ційну привабливість, а також своєчасно детермінувати зовнішні та внутрішні ризики підприємства.

Здійснення заходів, передбачених блоком реалізації інвестиційних програм і проєктів, дає змогу створювати додаткові конкурентні переваги, а також забезпечувати зростання ефективності господарської діяльності та окремих бізнес-процесів.

Висновки. Отже, інвестиційна привабливість – складне системне поняття, яке потребує детального дослідження та аналізу. Проте навіть зараз очевидним є його важливість для функціонування та розвитку будь-якого підприємства.

Процес формування системи забезпечення інвестиційної привабливості підприємства має індивідуальний характер для кожного суб'єкта підприємницької діяльності. Система передбачає сукупність елементів, які формують та підтримують інвестиційну привабливість і взаємозв'язків між ними. Реалізація процедур, передбачених моделлю, дає змогу отримати зниження витрат на подальшого зростання, формування сприятливого середовища для залучення інвестиційних коштів; забезпечувати ефективний розвиток підприємства та задовольняти вимоги всіх зацікавлених сторін.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інвестування : [підручник] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
2. Короткова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання / О.В. Короткова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2132>.
3. Кубарева І.В. Концептуальні засади забезпечення інвестиційної привабливості підприємства / І.В. Кубарева, Л.П. Батенко // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – Тернопіль : Економічна думка, 2012. – Вип. 10, Ч. 2. – С. 405–409.
4. Рудніченко Є.М. Інвестиційний менеджмент : [навч. посіб.] / Є.М. Рудніченко, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавловська. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 415 с.
5. Свиридова О.В. Особливості існування явища ринкової привабливості підприємства / О.В. Свиридова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2013. – № 2. – С. 75–83.
6. Asness, C., A. Ilmanen, R. Israel and T. Moskowitz (2013). "Investing with Style." *Journal of Investment Management*, forthcoming.
7. Busse, Jeffrey A., Amit Goyal, and Sunil Wahal (2010). "Performance and Persistence in Institutional Investment Management." *Journal of Finance* 65:2, pp. 765-790.
8. Huij, H., S. Lansdorp, D. Blitz, and P. Stein (2014). "Factor Investing: Long-Only versus Long-Short." Working paper, Erasmus School of Economics.
9. Statman, Meir (2004). "What Do Investors Want?" *Journal of Portfolio Management* 30:5, pp. 153-161.
10. Stowe, J.D., T.R. Robinson, J.E. Pinto and D.W. McLeavey (2002), *Analysis of Equity Investments: Valuation*. Baltimore: Association for Investment Management and Research.